

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 17Co/383/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3813225475
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 04. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Emília Zimová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2016:3813225475.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Emílie Zimovej a sudcov JUDr. Gabriely Janákovvej a Mgr. Ivana Kubínyiho v právnej veci navrhovateľa S. Y. nar. XX.X.XXXX, bytom R. námestie XX/XX, H. proti odporcovi B. U. W. so sídlom T. X., P.O. H. XXX, M. U., U., H. D. V., zapísaná v M. spoločnosti H. V. pod č. XXXXXXX, zast. JUDr. D. Y., PhD., advokátkou so sídlom H., I. XX, o zrušenie rozhodcovského rozsudku, na odvolanie odporcu proti rozsudku Okresného súdu Prievidza zo dňa 19. decembra 2014 č. k. 11C/166/2013-139, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e .**

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd napadnutým rozsudkom zrušil rozhodcovský rozsudok vydaný rozhodcovským súdom zriadeným zriaďovateľom Rozhodcovská, arbitrážna a mediačná, a.s. so sídlom Bratislava zo dňa 30.10.2013 pod sp. zn. PC-B/0413/0113. Navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznal a odporcovi uložil zaplatiť súdny poplatok z návrhu za oslobodeného navrhovateľa vo výške 331,50 eur. Svoje rozhodnutie odôvodnil konštatovaním, že návrh na zrušenie rozhodcovského rozsudku bol podaný včas, teda v lehote 30 dní od doručenia navrhovateľovi ako účastníkovi rozhodcovského konania. Eurokonformným výkladom (čl. 6 ods. 1 a čl. 3 ods. Smernice rady č. 93/13/EHS zo dňa 5.4.1993 o nekalých podmienkach) príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka (OZ) dospel k záveru, že dojednanie rozhodcovskej doložky spotrebiteľskej zmluvy je neprijateľnou podmienkou podľa § 53 ods.4 písm. r/ OZ, ktorá je v zmysle ustanovenia § 53 ods.5 OZ neplatná. Za dôvod neprijateľnosti rozhodcovskej doložky považoval, že táto je formulovaná vo všeobecných úverových podmienkach a napísaná malými písmenami. Podľa tejto rozhodcovskej doložky, všetky vzájomné spory a sporné nároky zo zmluvy o úvere, vrátane sporov o platnosť, výklad a zánik zmluvy o úvere alebo obchodných podmienok budú rozhodnuté v rozhodcovskom konaní pred stálym rozhodcovským súdom zriadenom pri spoločnosti ROZHODCOVSKÁ ARBITRÁŽNA a MEDIAČNÁ, a.s. Bratislava, strany sporového konania sa rozhodnutiu podriadia s tým, že toto rozhodnutie bude pre nich konečné a záväzné. Rozhodcovská doložka tak znemožňuje navrhovateľovi - spotrebiteľovi zvoliť si spôsob riešenia sporu a núti ho v prípade sporu alebo sporných nárokov podrobiť sa výlučne rozhodcovskému konaniu a tým mu odoberá možnosť brániť svoje práva pred všeobecným súdom. V dôsledku uvedeného spôsobuje podľa okresného súdu rozhodcovská doložka značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán a to v neprospech spotrebiteľa. Okresný súd v uvedenej súvislosti poukázal na prílohu Smernice ES/93/13/EHS pod psím. g/ bodu 1, v zmysle ktorého neprijateľnou zmluvnou podmienkou je podmienka, ktorá bráni spotrebiteľovi v uplatňovaní práva podať žalobu alebo akýkoľvek iný opravný prostriedok, najmä vyžaduje od spotrebiteľa, aby riešil spory výhradne arbitrážou, nevhodne obmedzuje

prístup k dôkazom alebo ukladá mu povinnosť dôkazného bremena, ktoré by podľa práva, ktorým sa zmluvný vzťah riadi malo spočívať inej zmluvnej strane.

O trovách konania rozhodol okresný súd podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

O povinnosti odporcu zaplatiť súdny poplatok za navrhovateľa oslobodeného od súdnych poplatkov rozhodol okresný súd podľa § 2 ods. 2 Zákona o súdnych poplatkoch.

Proti rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie odporca, ktorý navrhol jeho zrušenie a vrátenie veci okresnému súdu na ďalšie konanie alebo zmenu a zamietnutie návrhu.

Uviedol nasledujúce dôvody, pre ktoré nesúhlasil s napadnutým rozhodnutím:
Pre rozhodcovskú doložku nie sú okrem písomnej formy zákonom stanovené iné formálne požiadavky.

Z rozsudku nie je podľa odporcu zrejmé, ktoré konkrétne práva na ochranu spotrebiteľa boli porušené v rozhodcovskom konaní a preto je rozsudok nepreskúmateľný.

Pred 1.1.2008 nebol úver spotrebiteľským vzťahom.

Samotná formulárová forma neznamena neprijateľnú zmluvnú podmienku.

Navrhovateľ mal možnosť odmietnuť zmluvu, a to dokonca ešte aj v období, kedy sa veriteľ rozhodoval o akceptácii klientovej oferty. Úverová zmluva nebola podmienená uzavretím rozhodcovskej doložky.

Navrhovateľ v rozhodcovskom konaní nevyužil možnosť vyjadriť sa k návrhu.

Odporca poukázal na zákonnú povinnosť banky navrhnuť klientovi rozhodcovskú doložku podľa § 93b Zákona o bankách. V čase uzavretia úverovej zmluvy nebola v uvedenom ustanovení zakotvená povinnosť poučiť klienta o dôsledkoch uzavretia rozhodcovskej zmluvy.

Nedostatok priameho účinku smernice a de lege lata nedostatok interpretačného priestoru pre eurokonformný výklad.

ESD považuje rozhodcovskú doložku za všeobecne prípustnú.

Dohľad NBS nad bankovou činnosťou, vrátane dodržiavania predpisov na ochranu spotrebiteľa.

Rozh. doložka zabezpečovala rovnakú mieru ochrany veriteľa i spotrebiteľa, napadnutým rozhodnutím dochádza k porušovaniu práva na súdnu ochranu na strane veriteľa.

Navrhovateľ sa k odvolaniu nevyjadril.

Krajský súd preskúmal vec v zmysle ust. § 212 ods. 1 O.s.p. a zistil, že rozsudok okresného súdu je potrebné potvrdiť podľa § 219 ods. 1 O.s.p., pretože je vo výroku vecne správny. Rozhodol bez nariadenia pojednávania v zmysle ust. § 214 ods. 2 O.s.p., podľa ktorého možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania odvolacieho súdu.

Odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým sa končí konanie vo veci samej možno v zmysle ust. § 205 ods. 2 O.s.p. odôvodniť len okolnosťami uvedenými pod písm. a/ až f/ cit. zákonného ustanovenia.

Odporca podľa obsahu odvolania uplatňuje dôvody na odvolanie podľa § 205 ods. 2 písm. b/, d/, f/ O.s.p.

Pod inú vadu konania s dopadom na správnosť rozhodnutia vo veci (§ 205 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) patrí námietka odporcu o nepreskúmateľnosti rozhodnutia spočívajúca v tom, že z rozsudku nie je zrejmé, ktoré konkrétne práva na ochranu spotrebiteľa boli porušené v rozhodcovskom konaní. Ani prípadné pochybenie v tomto smere však nemá dopad na správnosť rozhodnutia vo veci, pretože z hľadiska uplatneného dôvodu pre zrušenie rozhodcovského rozsudku (neplatnosť rozhodcovskej zmluvy) nie je podstatnou otázkou priebehu rozhodcovského konania, ale iba okolnosti uzavretia rozhodcovskej

zmluvy. Pritom je potrebné vychádzať zo skutočnosti, že rozhodcovské konanie ako typický inštitút obchodných vzťahov, je všeobecne viac formalizované s dôrazom na aktivitu účastníka, čo samo o sebe zakladá nevýhodu pre spotrebiteľa. Túto okolnosť nie je potrebné zisťovať v konkrétnom priebehu rozhodcovského konania, pretože je preň z povahy veci vlastná. Odvolací dôvod podľa § 205 ods. 2 písm. b/ O.s.p. preto naplnený nebol.

Čo sa týka odporcom uplatneného dôvodu na odvolanie podľa § 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p., za ten sa podľa dôvodovej správy ako aj praxe súdov Slovenskej republiky považuje stav, kedy súd prvého stupňa nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu alebo aj keď síce použil správny právny predpis, ale ho nesprávne interpretoval alebo ho nesprávne aplikoval.

Podstata odvolacieho dôvodu podľa ustanovenia § 205 ods. 2 písm. d/ O.s.p. (súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam), spočíva vo všeobecnosti predovšetkým v nesprávnom postupe okresného súdu pri hodnotení výsledkov dokazovania. Dôsledkom je to, že okresný súd berie do úvahy skutočnosti, ktoré z dôkazov nevyplývajú alebo neboli účastníkmi prednesené, prípadne neprihliada na skutočnosti, ktoré boli preukázané či vyplývajú z prednesov účastníkov. Nesprávne skutkové zistenia môžu byť aj výsledkom logických rozporov pri hodnotení dôkazov s osobitným zreteľom na závažnosť, zákonnosť a pravdivosť získaných poznatkov.

Vyššie uvedená okolnosť povahy rozhodcovského konania ako obchodného inštitútu s dôrazom na formalizovaný proces a požiadavkou zvýšenej bdelosti účastníka, je potom východiskom pri skúmaní prijateľnosti rozhodcovskej zmluvy v spotrebiteľskej veci z toho hľadiska, či bolo spotrebiteľovi umožnené rozhodnúť sa pre rozhodcovské konanie s plným vedomím uvedených atribútov rozhodcovského konania a z toho vyplývajúceho náročnejšieho právneho postavenia v rozhodcovskom konaní oproti postaveniu pred všeobecným súdom.

V prvom rade neobstojí námietka odporcu, že navrhovateľ nemal postavenie spotrebiteľa, pretože pred 1.1.2008 nebola úverová zmluva spotrebiteľskou zmluvou podľa § 52 a násl. OZ. Zo spisu jednoznačne vyplýva a tvrdí to aj odporca v odvolaní, že predmetný vzťah vznikol 7.3.2007, kedy došlo k uzavretiu úverovej zmluvy a súvisiacej rozhodcovskej doložky. Stalo sa tak za účinnosti zákona č. 634/1992 Z.z. o ochrane spotrebiteľa. Podľa § 2 ods. 1 tohto zákona v znení ku dňu uzavretia zmluvy na účely tohto zákona sa rozumelo spotrebiteľom fyzická osoba, ktorá nakupuje výrobky alebo používa služby pre priamu osobnú spotrebu fyzických osôb. Typovou zmluvou sa podľa tohto zákona rozumie zmluva, ktorá sa má uzavrieť vo viacerých prípadoch, ak je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje. Právne postavenie navrhovateľa ako spotrebiteľa tak bolo dané uvedenou právnou úpravou.

Pokiaľ odporca namieta, že pre rozhodcovskú doložku nie sú okrem písomnej formy zákonom stanovené iné formálne požiadavky, a že samotná formulárová forma neznamena neprijateľnú zmluvnú podmienku, tieto jeho závery sú v zásade správne, ale osobitné nároky na formu rozhodcovskej zmluvy v sebe implicitne zahŕňa postavenie spotrebiteľa. Typizovaný písomný formulár rozhodcovskej zmluvy neumožňuje prijať záver, že spotrebiteľovi bolo umožnené rozhodnúť sa pre rozhodcovské konanie s plným vedomím svojho náročnejšieho právneho postavenia v rozhodcovskom konaní oproti postaveniu pred všeobecným súdom. K preukázaniu vedomosti spotrebiteľa o aspektoch rozhodcovského konania a k preukázaniu jeho vôle tieto aspekty akceptovať aj vo vlastnej veci je nevyhnutné, aby bolo zjavné, že spotrebiteľovi boli aspekty rozhodcovského konania zrejmé, a že sa pre jeho akceptáciu rozhodol úplne nezávisle od druhej zmluvnej strany. Vedomosť spotrebiteľa o aspektoch rozhodcovského konania možno preukázať náležitým informovaním, ktorého povinnosť v podobe obligatórneho poučenia bola aj neskoršou právnou úpravou zavedená. Čo sa týka nezávislej akceptácie návrhu rozhodcovskej zmluvy, tu prichádza do úvahy napríklad samostatne spotrebiteľom vyhotovená listina akceptácie vo vzťahu k rozhodcovskej doložke. Vylúčené nie sú samozrejme ani iné formy, z ktorých je zrejmá širšia aktivita spotrebiteľa, ako len „podpísanie dodávateľom predložených dokumentov“.

Na vedomie spotrebiteľa o povahe a dopade rozhodcovského konania však nie je možné usudzovať z jeho akceptácie vyjadrenej na veriteľom pripravených tlačivách. Na tom nič nemení skutočnosť, že spotrebiteľ má možnosť odmietnuť zmluvu, a to dokonca ešte aj v období, kedy sa veriteľ rozhodoval o akceptácii klientovej oferty a ani to, že úverová zmluva nebola podmienená uzavretím rozhodcovskej doložky. Priemerný spotrebiteľ v bežne prebiehajúcom kontraktačnom procese považuje

vec za vybavenú podpísaním príslušných dokumentov u dodávateľa a nemá záujem sa ďalej zaoberať právnou stránkou veci, ale očakáva už iba plnenie podľa zmluvy. A o iný priebeh má napokon sotva záujem aj sám dodávateľ.

Pokiaľ odporca v odvolaní namietal, že navrhovateľ sa v rozhodcovskom konaní nevyjadril, táto skutočnosť je bez dopadu na platnosť rozhodcovskej zmluvy.

Napadnuté rozhodnutie o zrušení rozhodcovského rozsudku nie je ani v rozpore s § 93b Zákona o bankách stanovujúcom zákonnú povinnosť banky navrhnúť klientovi rozhodcovskú doložku. Splnením tejto povinnosti nie je uzavretie rozhodcovskej zmluvy, ale iba urobenie ponuky v tomto smere. V prípade spotrebiteľa však táto ponuka mala byť taká, aby jej prijatie bolo možné iba za okolností jednoznačne preukazujúcich vedomosť spotrebiteľa o povahe a následkoch prijatia rozhodcovského konania. Principiálne musí dodávateľ dbať, aby bolo právny režim zmluvy so spotrebiteľom pre spotrebiteľa čo najviac „spotrebiteľovi priateľský“. Pre obmedzenia v tomto smere sa môže spotrebiteľ rozhodnúť, a to aj na základe ponuky dodávateľa, ale vždy len v prípade preukázateľnej úplnej vedomosti spotrebiteľa o danom obmedzení jeho práva. Inak sa dodávateľ vystavuje riziku, že takéto obmedzenie práva spotrebiteľa bude vyhodnotené ako nedojednané individuálne alebo ako neprijateľná zmluvná podmienka.

Vzhľadom na uvedený princíp plne vychádzajúci len z vnútroštátnej právnej úpravy, je pre vecnú správnosť napadnutého výroku nepodstatná odvolacia námietka odporcu o nedostatku priameho účinku smernice a de lege lata nedostatku interpretáčného priestoru pre eurokonformný výklad.

Napadnuté rozhodnutie nie je v rozpore ani s odporcom tvrdenou všeobecnou prípustnosťou rozhodcovskej doložky v spotrebiteľských veciach. Opakovane je však potrebné dodať, že len za splnenia uvedenej podmienky zjavnej vedomosti spotrebiteľa o aspektoch rozhodcovského konania.

Čo sa týka odporcom tvrdeného dohľadu NBS nad bankovou činnosťou, vrátane dodržiavania predpisov na ochranu spotrebiteľa, nemôže táto skutočnosť vylúčiť iné právne posúdenie zo strany súdu.

Napokon niet dôvod pochybovať, že rozhodcovská doložka zabezpečovala rovnakú mieru ochrany veriteľa i spotrebiteľa ako na to v odvolaní poukazuje odporca. Významné je ale to, že z princípu rozhodcovského konania sa jedná o ochranu do istej miery užšiu ako pred všeobecným súdom. Bez ohľadu na to, že je užšia pre obe strany, spotrebiteľ sa pre ňu mohol rozhodnúť len s plným vedomým tejto skutočnosti, a danosť tohto jeho vedomia je v prípade pochybností povinný preukázať dodávateľ. Pokiaľ sa mu to nepodarí, je dôvodný záver, že sa jedná o neprijateľnú zmluvnú podmienku, z toho dôvodu dojednanie neplatné, spôsobujúce nedostatok právomoci rozhodcovského súdu a zakladajúce dôvod na zrušenie rozhodcovského rozsudku.

Vzhľadom na uvedené krajský súd rozsudok okresného súdu potvrdil vo veci samej ako aj vo výrokoch z neho správne vychádzajúcich.

V odvolacom konaní bol úspešný navrhovateľ, ktorý má v zmysle ust. § 224 ods. 1 v spojení s ust. § 142 ods. 1 O.s.p. právo na náhradu trov odvolacieho konania. Navrhovateľ toto právo neuplatnil, a preto krajský súd navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednohlasne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je odvolanie prípustné.